

Futloze leerlingen tijdens de ramadan

Het is weer bijna ramadan. De Tweede Kamer vraagt zich af hoe dat moet met de examens en al dan niet vrij. Scholen zijn pragmatisch. “Wij hebben een studiedag tijdens het Suikerfeest.”

Tekst Lisette Douma **Beeld** Nina Maissouradze

Op 6 juni start de negende maand van de islamitische maankalender, wat betekent dat moslims een maand lang vasten. Van de dageraad (ruim voor zonsopgang) tot en met zonsondergang eten, drinken, roken en vrijen ze niet. Dat heeft niet per se een gunstig effect op islamitische leerlingen. “De dagen zijn lang, de kinderen futloos”, vat Evrim Uyar, directeur van de Amsterdamse Rosaschool, samen. Hoewel een moslim pas vanaf de puberteit mee hoeft te doen aan de ramadan, staan jonge kinderen vaak al te popelen. “Van de gezinnen op deze school doet 90 procent mee aan de ramadan. Kinderen uit de onderbouw doen niet mee, maar veel kinderen uit de bovenbouw wel. De meesten vasten dan niet alle dagen, maar doen een aantal dagen achtereen mee.”

Het is niet zo dat kinderen qua leerprestaties achteruit hollen tijdens de ramadan, zegt Uyar, maar het leervermogen neemt wel af. “Vandaar dat wij ouders vorig jaar, toen de Cito-eindtoets viel tijdens de ramadan, hebben gevraagd hun kind overdag wel te laten eten en drinken. Bijna alle ouders deden dat.”

Ook in Den Haag is het besef doorgedrongen dat toetsen en vasten niet een goede combinatie zijn. Tweede Kamerlid Tunahan Kuzu van de partij Denk stelde begin mei Kamervragen over het samenvallen van een deel van de examens met de ramadan. Hij vindt dat bij de planning van examens rekening moet worden gehouden met religieuze vastenperiodes. In Engeland en Vlaanderen hebben scholen hun examenrooster dit jaar aangepast aan de ramadan.

Niet nodig, betoogt docent economie Sultan Göksen van het Marcanti College in Amsterdam-West. “Het is in ons geloof toegestaan niet te vasten als je ziek bent of als andere omstandigheden maken dat het beter is van niet. Examens zijn een goede reden niet te vasten. Wij hebben leerlingen die normaliter wel meedoen aan de ramadan, maar dat tijdens de examens niet doen. Ze kunnen die gemiste dagen overigens ook na het Suikerfeest inhalen.” Toch erkent Göksen dat er wel sociale druk is tijdens de

ramadan. “Bijna alle islamitische leerlingen doen mee. Dus je tanden zetten in een lekker broodje, terwijl je vriend vast, dat doe je niet. Maar moslimouders zullen hun kind tijdens de examens wel stimuleren te eten en drinken, want zij willen dat hun kind succesvol is.”

“Ik maak voor toetsen een jaarplanning en die volg ik gewoon, ook tijdens de ramadan”, vertelt John Weerwind, docent detailhandel op het Roc van Amsterdam. “Bij ons op school is 90 tot 95 procent van Turkse of Marokkaanse komaf. Tijdens de ramadan pas ik me wel aan op hun tempo, om op andere momenten weer te versnellen. Sommige leerlingen zijn extra moe tijdens de ramadan, maar er zijn er ook aan wie je niets merkt.” Om vermoeide leerlingen te ontzien zijn sportdagen op het Marcanti College naar voren gehaald. Op de Rosaschool niet, daar houden ze in juni gewoon hun sportdag. Directeur Uyar: “Wij vragen ouders hun kind die dag wel drinken te geven en het liefst ook eten.” De combinatie sport en ramadan roept op andere scholen vragen op. Op basisschool de Schelp in Haarlem, waar ze lesgeven aan zeer moeilijk lerende kinderen, maken ouders zich zorgen over de verplichte zwemles en ramadan. Wat als hun kind per ongeluk water binnenkrijgt? De site van de school citeert een moskeewoordvoerder die stelt dat *bewust* drinken het vasten inderdaad ongeldig maakt. ‘Mochten kinderen per ongeluk water binnenkrijgen, dan is dat niet bewust. Ze kunnen het eventueel gewoon uitspugen’, tipt de school op haar site.

Baklava

De vastenmaand wordt 6 juli afgesloten met het Suikerfeest. Er mag weer overdag gegeten worden en dat wordt gedaan met veel zoet eten (baklava!). De eerste dag van het Suikerfeest – dat drie dagen duurt – willen kinderen niet graag missen. Vandaar dat groep 8b van basisschool Oostelijke Eilanden in januari een brief stuurde aan de gemeente Amsterdam met het verzoek om een algemene vrije dag voor het Suikerfeest, eventueel als vervanging van een christelijke feestdag. De landelijke politiek kreeg hoogte van dit verzoek en staatssecretaris Sander Dekker reageerde dat christelijke feestdagen niet ingeruild kunnen worden voor islamitische. Wel kunnen scholen een vrije dag inplannen op een islamitische feestdag, zoals het Suikerfeest, zolang de scholen voldoen aan het wet-

‘Je tanden zetten in een lekker broodje, terwijl je vriend vast, dat doe je niet’

telijke minimum van 7520 uur onderwijstijd over acht schooljaren. Ook moet de medezeggenschapraad toestemming geven. Basisscholen mogen maximaal zeven keer per schooljaar een vierweekse schooldag inroosteren voor de groepen 3 tot en met 8.

“Als wij geen vrij geven die dag, is 90 procent van onze leerlingen afwezig”, vertelt directeur Uyar van de Rosaschool. Dit jaar staat er dus strategisch een studiedag op 6 juli gepland. Ook de school van Göksen, het Marcanti College, hield vorig jaar een studiedag op de eerste dag van het Suikerfeest. “Hoe het dit jaar wordt geregeld, is nog niet bekend. Het Suikerfeest valt dit jaar op een moment dat er vooral vergaderingen zijn en leerlingen al vrij hebben.”

Op het Roc van Amsterdam kunnen leerlingen vrij vragen voor het Suikerfeest. “Wij hebben een aanvraagformulier voor een vrije dag bij een bijzondere gelegenheid als een doktersbezoek, begrafenis of inderdaad het Suikerfeest”, vertelt docent Weerwind. “Naar de stagebedrijven communiceren we heel duidelijk wat de feestdagen zijn van onze leerlingen en vragen we de bedrijven dat te respecteren. Wel is het de bedoeling dat stagiairs een gemiste dag inhalen.” □